

ЗЕМУНСКИ ГЛАСНИК.

Број 6.

Земунски Гласник излази Неласком у јутру. Цена му је годишња 5 флоринта у баншотама заједно с поштарницом или достављањем у кућу. За предбројнице у Србији стане лист овај дукат цесарски с поштарницом. За Босну, Херцеговину и Стари Србију 60 гроша турских, тач турске поштарине, коју предбројници сами имају плаћати.

Предплату на Земунски Гласник прима из Аустрије Сопронова печатња у Земулу, из Београда и унутрашње Србије г. Велимир Валожић у Београду. Предбројници из Босне, Херцеговине и Старе Србије предброје се у плаћеним писмима код управе вилаетске печатње у Саријеву. Без новаца никакве се не уважавају паручбине.

ДРУГО ПИСМО.

У првом моме писму рекох, како је овде штедионица установљена. За неколико дана започиње овај завод своју радњу, и уверен сам, да ће њезино деловање повољан успех имати, јер тврду наду гајим да ће изабрани претседник и управитељ с придодатим им чиновницима у свакој прилици ревностно и тачно се за напредак штедионице заузимати. Радњу њезину пратићемо отвореним оком, но и чланови главнога одбора треба дужност своју тачно да врше; јер и они могу напредку много допринети.

Неки ће мислити, да сам овом приликом о штедионици више речи прословио, већ што је то при разматрању економије и економичкога друштва од потребе. Но дуним правом могу им на то одговорити: Да напредак штедионице с напредком наших суграђана у најтеснијем одношају стоји. У првом писму опширно је задаћа овог завода разложена, и судим, да ће сваки припознати, да је процветање штедионице најбољи знак нашег свеопштег материјалног напретка. Дао Бог, да се жеље установитеља штедионице у пуној мери испуне.

Враћам се сада предмету мога писма. Говорио сам у првоме писму, како задаћа економном друштву мора бити, да се материјални напредак наших суграђана постигне и утемељи. Оно треба нама путове да покаже, којима ићи морамо, да ту цел постигнемо. Исто тако ваља му установе оживити, које се могу нашим

силама поставити; а оне, које наше силе превазилазе, има власти препоручите, да их ова створи.

Рекосмо још, да трговина и промет по положају наше вароши и као што сама њезина историја казује, прво место заузима. Трговини дакле и промету треба економично друштво највећу позорност да обрати.

Али ако хоћемо, да ово друштво у опште корисно ради, треба да сво грађанство њему даје умне услове за успешан рад. У нашем нараштају лежи будућност наша, од њега зависи, да ли ће нам будућност повољна бити или не. Ко од нас неби желео, да нам народ што бољу будућност постигне. Та пак жеља упућује нас, да у нараштају положимо оно семе, из кога ће једноћ животна и крепка снага израстити и бујним плодом уродити. Да су пре педесет година о томе размишљавали, ми би сада много боље стајали, и неби нужно било питати и умствовати, зашто наш народ пропада, јер би душевно и материјално крепак и снажан био. Незнамо, шта ће нам сутрашњи дан донети. Промене се по свету чине, па лако може бити, да нам благонаклоњено срце цара и краља довољан устав подели, да нас војеног устава ослободи. За такву промену морамо приправни бити. Док војени устав нама влада, док војене ванредне терете носимо, осигурани смо да ће се мало странаца овде населити. Али како се околности промену, насели ће се знатни број људи из онаких земаља, где многобројно љутство повољног опстанка нема. Онда ће код нас кон-

куренција настати, уз коју ће се само опај одржати моћи, у кога се довољна материјална и душевна снага налази. У онаквом стању у каквом се ако и не сасвим с наше кривице налазимо, нећемо се лако моћи у раденој борби одржати. Зато негујмо снагу наше омладине, како би бар она приправна била, да с улогом свију својих душевних и материјалних сила у ту борбу ступи.

Образованост наше младежи, као што сваки припознати мора, није повољна, па ни у самој трговачкој струци, којој се већи број ње посвећује. С малим изузетком већина њих једва су прво знање у писању и читању површно научили; не можемо се дакле ни чудити, што тако слабо напредују у радњи њиховој. Истина, наши су стари у многој борби победу одржали, и завичај свој од насеобине туђинаца сачували. Али то бијаше у оно доба, кад се је само јуначком мишицом борило. Но то је време мишло, па ако се и не треба јуначкога духа са свим лишити, то се већином сада бој бије умним оружјем на пољу рада. За такову борбу да смо приправни, ако не ћемо, да над нама туђинци победу одрже.

О сретствима говорићу други пут.

М. Ивић.

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ВЕСТИ.

Земун. Старатељи цркве свето николајевске имадоше особиту бригу водити, ако су били ради, да се ове године храм цркве са обичном свечаношћу проведе. Последњим пожаром изгорео је и тороњ те цркве и звона се истопише. Требало је дакле нова звона салити и донети и сместити их до опредељена дана. Звоноливац одржи реч, те у Уторак бијаху последња два звона донешена са бродарске станице у варош уз живосно саучешће школске младежи. На телеграфску молбеницу Њ. С. патријарх опуномоћио је овдашњег г. проту Аврама Живановића, да може осветити звона, што је још исти дан свечано и чинио. Најтежи посао беше, сместити звона на звонару. Г. парох Никола Савић и гг. црквени тутори обратише се ради тога на овдашњи инспекторат паробродског друштва, који љубазно пристаде, општини ту услугу чинити, наредивши да се с места, више бродарских радина под управом једног лађарског капетана с потребним справама и алатима тога посла лате. У очи светог Николе била су већ два звона смештена на звонари, и већ други дан позваше милим својим звуцима побожне хришћане на јутрење. На литургију нису звонили, јер би сметало справама, које наместише у звонари да друга два звона подигну. Велико звоно важи 17 центи и 10 фунти, а оно, које се истопило од ватре, имало је само тежину од 12 центи.

На литургији чиниодејствовао је господин протопресвитер и парох храма који је говорио слово. Црквена певачка задруга овдашња певала је у цркви, у којој беше многи свет.

Овом приликом ваља нам поминути особити један случај. Пре неколико година закључила је овдашња православна црквена општина, да се црква и остале општинеке зграде обезбеде од ватре и то на неколико година. Ствар беше наложена г. А. Д. Јовановићу, који је осигуравао нову и стару цркву, школска здања и пр. код тријестанске Ациенде на више година под условом, да се односне премије сваке године имају плаћати, но кад се за известно време после термина квоте не би платиле, престаје свака обвезаност друштва. Кад оно пролетос г. А. Д. Јовановић од нови татора односне признанице наплатити хтеде, ови одбише — не знамо из ког узрока — исплату, и на томе је ствар остала.

Месеца Августа изгоре тороњ старе цркве, сва црква и школско здање беше у највећој опасности. — Сад дотрчаше г. Јовановићу и питаше га, да ли је црква осигурана. Овај им рече, да по услову престаје обвезаност друштва, ако се премија не плаћа на време. Али је црква ипак била обезбеђена од ватре. Г. Јовановић је платио своту из својих новаца, кад је видео, да нови тутори у опредељено време то не чинише. Тим ваљаним поступком г. Јовановића црква беше сачувана од штете, јер је добила од поменутог друштва 2800 форинти. Хвала му!

— Шловидба пароброда престала је због леда на свима линијама, само местна лађа међу Земуну, Београдом и Панчевом још ради, но и ова беше, кад се је у Уторак први пут из Београда вратила, проваљена од леда. Од два-три дана попустила је зима са свим и права југовина је настала. Дунав је чист од леда, тако да је у Петак пропелер „Рени“ могао поћи уз Дунав. Пештанска агенција питаше телеграфом, да ли је и код нас Дунав чист од леда, као што је чист свуда до Пеште, јер су ради заоставшу у Пешти робу једним реморкером опремити низ воду. Јуче опет имадосмо вејавицу.

— Ове недеље остадосмо два дана без бечких писама и новина. Велики снегови између Беча и Пеште бијаху томе узрок. Из свију крајева царства јављају за велики снег, особито из Ердеља, где је сваки саобраћај прекинут. Тамо се туже и због многих крађа, које се појављују одкад је строга зима настала. И зверови чине тамо штету стоци. У нашем пределу, хвала Богу, немамо се на таково што жалити. Курјаци се кадкад појављају, али нечујемо за штету да су учинили. Ово дана, кад оно беше велика вејавица, један се вук покаже у сред села Добановаца, који побегне од вике људи, од којих ни један не имадоше пушку при руци, да га убију. Сретнији беше други неки Добановчанин, који је батином до 15 зецова поубијао у снегу.

— Господин мајор Стипановић од варадинаца, који је дуже време као кордонски командант у Земуну становао, наименован је за надзиратеља оружија у овом генералату. Ово је ново звање установљено ради нове форме оружија, која се уводи у војсци. И војнички мундур мењаће се скорим у фарби и кроју.

Њ. В. цар већ је одобрио односну уредбу.

— Прошлог Понедељника сарани смо овдашњег магистратског саветника Шибелку. Покојник, човек тек од 45 година, био је благ и поштен, радшта беше поштован од сваког, који га је познавао. Оставио је иза себе удовицу и троје деце. Лака му била земљица! — У исти дан убио се из пушке један војник од овдашњег стрељачког батаљона. Не знамо за повод том самоубијству. Видесмо како је при пратњи католички свештеник у свагдашњој хаљини ишао за сандуком, а не по обичају у одежди пред мртвацем, ваља што је саранио самоубицу. Војинство не чинише такову разлику; официри и војници компаније, од које је покојник био, пратише под свирањем војничке банде.

Рума, 2. Децембра. (О. Д.) Већ зором данас могао си приметити, да се у нашој вароши збива неки по народ врло знаменити акт, јер освануше све куће украшене народним заставама, мало и велико ходаше у свечаном руву по улицама, радње све затворене, премда је био бан дан недељног трга. Сваки путник морао би стати и запитати, каква је та данашња народна светковина? и на одговор добио би, „да је данас избор нашег народног посланика за сабор.“ Истина, ми и досад имадосмо више прилика таквих избора, но оваквог одушевљења никад не беше. Бирачи скупише се у општинском дому, где бијаху господин велики судица Бранко Јовановић, почастни судица госп. Коић, наш врстни први грађански заступник г. Љуба Е. Панајотовић, и сво остало заступничство, и тако се приступи к избору. Кандидати народне либералне странке били су: за варош Руму г. Др. Јован Суботић, а за румеки срез г. С. Филиповић, овдашњи адвокат, а од унионистичне партије, г. Живковић, овдашњи грађанин г. Јанчо и овдашњи властелински чиновник г. Киш. Победа беше либералне странке, и оба наведена кандидата буду избрана. Сад настане весеље по вароши, заставе се вијаше по сокацима, кроз које весео свет хођаше, без разлике стања и узраста. Два стара грађана гг. Кривогац и Маринковић носиле заставе. Увече би варош осветљена, и величанствена бакљада буде приређена, песме и „живио“ орише се пред гостионицом „црног орла“, где је становао г. Суботић, кога сутра дан зором са звонима и

пуцњавом прангија, у спроводу са двадесет и двоји коли најотличнијих грађана до Ирига, за пут у Нови Сад испратеше. Поводом да је осветлење приређено без да је искато дозволење од великог судца, буде наш први грађански заступник г. Љуба Е. Панајотовић са свог звања сметнут. Цела општина протестовала је против тог поступка, с којим успехом јавићу вам у своје време. — Ирижани избираше г. Полита за свога заступника на хрватском сабору. У вече изборног дана беше осветлење вароши и бакљаде.

3 — Из Београда јављају нам под 19. о. м. за овај мистериозни случај. Ономадне дошао је у Београд г. Димитрије Братијано, румунски државник, као што се говори, у особеној мисији. По доласку његовом имао је подужи разговор с румунским конзулатским секретаром Прохаском. Садржина тог разговора није позната, по то је известно, да се је г. Прохаска скоро за тим отровао и после два сахата по подне умро. У обично добро извештеним круговима поговара се, да је Прохаска био помешан у неким сплеткама против румунског кнеза, с којима се доноси у свезу и име Кузино.

— Ових дана, јавља „В. Д.“ из Београда, решавала се на овдашњем суду једна грозна криминална парница, у којој је јуче у присуству многобројнога света изречена пресуда. Летос на име вода Дунав избацила је неког човека, кога је пре неколико дана нестало било. У каквом се стању нашло мртво тело, одама се увидело да је ту убијство учињено. Настојавањем власти на скоро су пронађени преступници. Њих је читава дружина — има их петоро, међу којима две су женске; испитом доказало се да су ишли да убијенога поробе, јер су мислили да ће у њега наћи новаца и драгоцених ствари, као што су доиста нешто мало и нашли. Између ових дакле злочинаца по оглашеној јуче пресуди један мушки и једна женска, као најкривљи, осуђени су на смрт; трећи, с овима такође у једној категорији, као аустријски поданик, предао је с испитима аустријском конзулату да га његова власт осуди; трећи — женска, помешана истина у злочинство, али не у толикој мери као ови први — осуђена је на 12 година робије; четврти пак — мушкарац, око кога су се стекле околности што зањ ствар ублажују и случајно је у злочинство увучен био — на шест година робије. Женске

обе родом су из прека. — она, што је на робију осуђена, удата је за онога на смрт осуђеног, који се механцилуком занимао; а друга, осуђена на смрт, одбегла је од свог мужа, па овде живела као бегуница и била је праља убијеноме. Онај предати конзулату занимао се препродавањем пића. Последњи је био слуга. Пресуде су им оправљене вишем суду на размотрење.

— У Понедељник беше прва седница граничарске комисије у Бечу. Решено је, као што се говори, да остаје свугде досадашње устројство границе. Ове су особе чланови те комисије: ђенерали Вајман, Заставниковић и Фром, пуковници Кениг и Моравић, подпуковници Трнски и Шестак, мајори Бах и Ловак, и неколико граничарских капетана.

— Местни лист новосадски јавља, да је и у Н. Саду један овлашћени скупљач за хонвитски фонд дошао, но како му посао пролази о томе ништа не вели. Исти лист још и то донесе, како је неки Фрања Вицтум, који је пре покрета био ландверски капетан у Варадину, и 1849. поставши капетаном Домигуелаца, ових дана добио легитимацију као негдашњи хонвид.

— М. Ковачевић, родом из Далмације а сад трговац у Русији, поклонио је Матици даалматинској 500 форити.

— Од нове године излазиће званично-црквени лист православне епархије буковинске. Трошкови намирују се из клирикалног фонда те епархије. Из Карловаца за таково подужење не јавља се.

— Угарско министарство грађевине издало је Ђорђу Клапки дозволење да може припреме чинити за грађење железнице од Арада преко Темешвара до Оршаве.

— Маџарски саборник од левице Цернатони пронађен за крива у парници против Сомшића због повређене части. Очекује се, да ће с тога положити мандат као депутирац, и да ће бити искључен из друге левице.

— Барон Бајет добио је од грчког краља Ђорђа велики крст ордена Спаситеља.

— Познато је читаоцима, да је неки телеграфиста у Ческој наследио неколико милиона форинти од свог неког сродника у Америци. Ево што се јавља о њему из Прага: Телеграфиста Церер сам се убио, по што је своју жену, двоје деце умртно. Сина свога од осам година, као и гостионичку служавку смртно

је ранио. Од неколико дана сеђаше у некој гостионици у Прагу, и приповедаше, како је два милиона наследио, и да хоће да купи коње, једну касу и пр., и да се спрема на пут у Париз. Сва готовина његова, коју нађоше, беше два форинта. Несретник ваља да је сишао с памети.

— У Швајцарској беше избор државног претседника. За главу републике изабран је г. Дубе.

— Значајно је, што је Папа кардинала Андреју, арцибискупа неаполског, лишио кардиналског достојанства, позвавши га у Рим на одговор. Овај црквени поглавар држи се народне талијанске странке.

— Руски лист „Москва“ обустављен је на четири месеца.

— У Лондону завладаше општи страх због многа пожара, који се збивају сваки дан. Ирски не задовољци подметну ватру. Становници јако су узрујани и оргочени на Ирландесце. Пре неколико дана изгорео је велики оперски театар. Штете беше 900.000 фунт. штерлинга. Ономад, јавља телеграф, хтедоше велику апсану лагумом разорити, али су зидови веома јаки, те су само околне куће општећене. Власт позвала је грађанство, да чини полицајну службу заједно с полицијом, како би се томе злу на пут стало. Многи су Ирландесци стављени под затвор. Дакле се извршује претња њихова, да ће се осветити, ако њихове другове погубе, које је суд због бунтовничких покушаја на вешање осудио.

— Грозан је ово случај што се догодио близу Лондона. Беше у једноме месту човек од својих 43 год., и лепо је живео са својом женом и петоро деце своје. На једанпут паде у највећу невољу. Дуже времена живио је са породицом својом о самом сухом хлебу. На једанпут паде отац о тле и лежаше тако двадесет и четири сахата. Тако га затече сусед његов, али он беше већ хладан — мртав, а око њега породица на издисању, јер не имадоше шта јести, и обнемогоше, и не моћни не беху у стању подићи оца, који издисаше у пустој, хладној соби. Најстарије дете беше од 13 год. а најмлађе је још сисало. Сусед га тако затече, и види још нешто на сред собе, пође ближе, а најмање дете викне: „то је мати!“ Она већ не знађаше ништа за себе. У комину не беше жива угљена, а у целој кући ни мрве хлеба. Суседу ваља захвалити, што је брзо прискочио те мајку од смрти спасао. Најмање женско дете измучено глађу још по кадкад је само

могло уздисати: „Хлеба! ах ни мрве хлеба! или: то је последњи залог!“ Срце је човеку морало нуцати слушајући је. Сиротиња ће лако поњати тај грозни моменат, али они, што су у непрекидном и неописаном лукезуу, а што им поглед недопире до сиромашке колебице, они нека претставе тај положај.

— Европски посланици предадоше Шорти ноту, којом захтевају, да стране лађе могу и ноћу пролазити кроз дарданелски мореуз.

— Мексикански претседник Јуарец објавио је рат американској републици Гуатемало.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Беч, 9. Децембер. (Телеграм.) Бапатска шеница (у Бечу) 88—89 ф. 7.25, моришка (у Буру) 89 фун. 7.40, потиска (у Будиму) 87—89 фунташка 6.75. Раж словачка (у Бечу) 80 фун. 5.10. Јечам (у Бечу) 71 фун. 3.50. Зоб мађарска (транзито) 44—50 фунт. 2.10—35. Промет беше 10.000 мерова. (Овај извештај добијемо тек, кад бијаху вађени више утисака.)

Земун. Преговор о железници, који имађаше српска влада с белгијским подузимачима и грофом Зичи прекинут је, и као што чујемо, хоће Србија сама и с другим сретствима тај посао да сврши. Јависмо, да српска влада није хтела пристати на линију, коју белгијанци предложише. Србија има у виду светску трговину, хоће железницу којом ће се значајност кнежевине узвисити, њезин географични положај уважавати, а ти предузимачи траже моментану корист. Кад је пре десетак година гроф Зичи концесију на грађење Франц-Јозеф источне железнице од Земуна преко Осека до Шопрона добио, он је тада ону исту линију градити хтео, коју сад српска влада препоручује. Ми ћемо

други пут опширније о томе говорити, засад навестићемо, како „Видов дан“ о истој предмету говори.

„Ових дана била су овде код нас нека лица, која спадају међу више финансијске и индустријске кругове у Белгији и Аустрији, и предузела су била да с нашом владом закључе уговор за грађење гвозденог пута, који би идући кроз Србију саставио се с гвозденим путем у Турској.

Наш трговачки свет, оцењујући као што треба важност овога предузећа за економни развитак Србије, изгледао је с нестриљњем шта ће се у том смотрењу решити. Али преговори нису испали повољно, јер предузимачи променише многе услове, о којима се влада била већ коначно споразумела с њиховим пуномоћником, који се од дуже времена овде бавио. Преговори су на тај начин, не ћемо рећи прекинути, али обустављени.

Радујемо се пак што можемо изрећи, да наша влада, ако се никако не узможе споразумети с поменутом господом, тврдо је наумила да гвоздени пут у земљи нашој другим средствима сагради и побрине се о начину, којим ће га на границама нашим свезати с пругом солунском.

Ова линија солунско-београдска, која скоро са свим право иде кроз згодне пределе, кад би се у Земуну скопчала са железницом аустријском, била би велика жила не само за трговину истока и Мисира са западом, него и за велики део трговине индијске путем суеског канала, а о коначном успеху овога већ скоро никакве сумње не може бити. То исполинско предузеће преокренуће сву светску трговину, отворајући новастоваришта, међу којима ће цветати и Солун и Београд.

Залив солунски, који је простран и поуздан, на континенту је пристаниште најближе Александрији, јер од ове вароши одетоји само 670 морских миља, а напротив Трет је удаљен 1200 а Марсељ 1380 миља. Два

пароброда једнаке брзине, пошавши из Александрије у један исти час, и пловећи 10 миља на сахат, један к Солуну а други к Марсељу, први би на своје опредељење дошао за 71 сахат раније него онај други; а за тих 71 сахат путник би из Солуна па преко Београда стигао у Кале а можда и у Лондон, док би други пароброд тек улазио у марсељско пристаниште.

Једину конкуренцију у погледу брзине могла би правити пруга италијанска, која иде до Бриндиза; али та конкуренција ограничавала би се само на трговину Италије и Швајцарске.

Код оваке будућности, која чека нашу престолницу, може свако тврдо бити уверен, да влада кнеза Михаила не ће ништа пропустити што јој је год могућно да је што пре ускори.

Земун, 9. Децембра. О радњи последњих дана нема се шта говорити, а најмање о радњи с продукцима и овде и у Београду. Хрђави путови сметаше доласку људи из околиних места, као и довозу. Стога скочише мало цене ране. За шеницу плаћало се при не знатном промету 6 ф., за напољцу 4.90—5 ф., за јечам 2.60—80, за зоб 2.10—15, меров. 100 о. кукуруза 5.50. — Ове недеље дотераше из Србије 660 свиња, од којих 440 иду за Шопрон, остале ће се овде рапити.

— Идуће године установиће се у Угарској 80 нових поштанских станица по разним вармеђама. И за Срем од потребе су више пошта, не чује се, да ли је овај предлог узет у обзир.

— Занатл јска задруга новосадака закључила је, поднети земаљској влади молбеницу препоручујући предлог Бечеречана, који траже, да се гради плајућа Квинидско-панчевачка железница особитим крилом свезе са аустријском железницом у Бачкој. Ово би крило узело правац преко Титела и Новог Сада на Сомбор.

— Угарска влада дозволила је, да се у Бегу-Сент-Ђурђу у торонталској, и у великом Заренцу у Дугошкој вармеђи у Банату могу вапшари држати. у оном месту 3. Априла и 13. Септембра, а у овом 12. Априла, 12. Јулија и 12. Новембра сваке године.

Житарице на Сави.

Ове недеље кренуше се ове приватне лађе Савом за Сисак:

Лађа „Лондон“ г. Копача, товарена у Канижи од г. Бреслауера са 7000 мерова шенице.

Лађа „Була“ г. Копача, товарена у Сентешу од г. Хајдука 6102 мерова шенице.

Лађа „Исидор“ г. Леополда, товарена у Сегедину од г. Тајча са 3800 мерова шенице.

Лађа „Ержебет“ г. Леополда, товарена у Сенти од г. Леополда са 3800 мерова шенице.

Седмични преглед курса на бечкој берзи.

	4.	5.	6.	7.	8.	9.
	Децембра					
Дукат царски	5 76	5 75	5 76	5 76 ¹⁰ / ₁₀₀	5 76	5 76
Наполеондор	—	—	—	—	—	—
Сребро	119 25	119 —	119 25	119 50	119 25	119 50
5 ⁰ / ₁₀₀ металци	55 30	55 85	55 70	55 85	55 70	55 85
Ови с кам. мај — новем	57 40	51 60	57 75	58 70	58 40	58 20
5 ⁰ / ₁₀₀ народни зајам	64 80	65 —	61 10	65 10	65 —	64 80
Акције народне банке	673 —	677 —	677 —	679 —	678 —	677 —
„ кред. завода	184 30	184 80	183 70	184 20	184 30	184 20
Лозови 1860. године	81 15	82 —	81 70	82 30	82 10	82 30

Број 5192, одел. 2.

О Г Л А С.

Од стране ц. кр. војн. ком. Магистрата у Земуну даје се на знање Илији Павловићу, за кога се не зна где је, да се од заоставштине његове покојне матере Еуфимије Павловића њему припадајући део од 54 ф. 65 новч. а. в. у магистратској каси налази, овим се позива, да се за годину и четрдесет и пет дана, рачунајући од дана овог првог обнародовања Магистрату земунском ради тих новаца пријави, у противном случају расположиће се с њима како закон прописује.

Из магистратске седнице
У Земуну, 15. Новембра 1867.

Ангер,
капетан-аудитор.

Заступник градоначелника:

Шрајбер,
капетан - аудитор.

№ 5192, Abth. 2.

E d i c t.

Vom k. k. Militär-Kommunitäts-Magistrate Semlin wird dem unbekannt wo befindlichen Ilija Pavlowits durch gegenwärtiges Edikt bekannt gegeben, daß für ihn in der Magistrats-depositenfassa das ihm aus dem Nachlasse seiner verstorbenen Mutter Eufemia Pavlowits zugefallene Erbtheil von 54 fl. 65 fr. öster. Währ. erliege, weshalb er aufgefodert werde, sich binnen 1 Jahr und 45 Tagen von der ersten Einschaltung dieses Ediktes gerechnet wegen Erfolgslaffung dieses Betrages bei dem Semliner Magistrate sich zu melden, widrigens damit nach Vorschrift der Gesetze verfügt werden würde.

Ex sessione Magistratus
Semlin, am 27. November 1867.

Anger,
Hauptmann-Auditor.

Des Bürgermeisters Stellvertreter:

Schreiber,
Hauptmann-Auditor.

Јавна благодарност.

Подписани у име своје и целе православне општине земунске изјављују најтоплију благодарност господи Главном Агенту Ф. Цехмајетору, Инспектору Бодвину и бродарском Капетану Брумлеру, који приликом дизања звона при цркви Свето-Николајевске не само трудом, саветом и добром вољом, но и друштвеним раденима и нужним справама својима таку услугу учинише, да им овде пред целим светом по сто пута хвалу изјављујемо.

У Земуну, 8. Децембра 1867.

Никола Савић,
парох Свето-Николајевске цркве.

Стефан Андревић,
Игњаш П. Јовановић,
црквени татори.

Полазећи на своје ново о-
предељење у Будим немогу
се са свима знанцима и при-
јатељима лично опростити,
зато им овим путем кажем
„збогом!“ молећи их, да ме
задрже у пријателској ус-
помени.

У Земуну, 10. Дец. 1865.

Коста Хергота.

Ich bin im Begriffe nach Ofen,
meinem neuen Bestimmungsorte, ab-
zureisen, sende deshalb allen Freun-
den und Bekannten, von denen per-
sönlich Abschied zu nehmen ich verhin-
dert war, hiemit ein herzliches Lebe-
wohl, indem ich sie alle ersuche, mir
ihre freundliche Erinnerung zu be-
wahren.

Semlin, 22. Dec 1867.

Konstantin Hergotta.

ЛЕД ЗА ЛЕТО. Подписани

позива уч-
тиво свакога, који би желео идућег
лета имати сваки дан леда у кући, да
се изволи пријавити њему. Он ће ве-
лику леденицу напунити с ледом, но
да би могао свакога на лето с довољ-
ним количством леда задовољити, нау-
мио је, да још сада од прилике знаде
потребу појединих. Услови дознају се
у исто време код подписаног.

Стефан Шуљ,
посластичар.

ШТЕДНИОНИЧКА ОБЈАВА.

Потписани имају част поштованој публици јави-
ти, да овдашња Штеднионица 20. децембра о. г. почиње
свој рад. Писарница је у кући г. Пасанија Н. Ди-
митријадеса (бившој А. Х. Бајићевој). Прозбе за
зајам написаће се бесплатно само у писарници,
где ће се исто тако даши изјаснења на свако
ишање.

У Земуну, 2. Децембра 1867.

За земунску штеднионицу:

В. Василијевић, А. Д. Јовановић,
претседник. управитељ.

Die Gefertigten beehren sich zur Kenntniss des p. t.
Publikums zu bringen, dass die hierortige Sparrkassa
am 1. Januar 1868 ihre Wirksamkeit beginnen und ihre
Bureaux im Hause des Hrn Pausanias N. Demetriades
(vormals Ath. H. Baics) eröffnen wird. Verfassung von
Gesuchen um Darlehen und Ertheilung aller Auskünfte
erfolgt unentgeltlich nur im Bureau.

Semlin, 14. Dezember 1867.

Für die Semliner Sparrkassa:

W. Wasilijewics, A. D. Jovanovics,
Praeses. Director.

СЛИКЕ САРАЈЕВСКЕ.

(Свршетак.)

И на десној обали Миљацке види се сила џамија. Међ њима је најзнатнија Хусрефбегова џамија. Осим тога виде се још и друге зграде са кубетама, које су плехом покривене. Узгред ћемо само поменути, да су то безистени (базари) или каква училишта. И о граду ћу само две три речи прословити. Он се наслања на изданак Глогоње-горе и обзирима доста велики део вароши са више џамија, чаршија и т. д. Неколико капија воде у град, који се само с тога градом назива, што је опасан већ у пола распаднутим зидом. Има још и две мале куле, које служе артиљерији за сместишта.

Долина, у којој Сарајево од чети лежи, то је источни кут сарајевскога поља, које Глогоња планина с једне стране, а с друге Требевић сачињава. С десне стране протеже се читав ред хумки, састаје се са предбрежјама Кобиле главе и граничи северозападно са сарајевским пољем. Прави Требевић престаје на овој страни с Бабиним каменом, али од подножја његова пружа се још једно три четврти сахата пољем једна хунка као језик упоредо са оним хумкама, и отуда постаје онај источни кутић долине. Миљацка тече долином, а у самој вароши утиче у њу с десна Кошава, на којој стрми и каменити мост на један свод има. Близу моста стоји Али-пашина џамија, а до ње у авлији дивна лица, што је врхом својим кулу надвисила. У шеснаестом веку, веле, да ју је онај, што је сазидао џамију, сам засадио, и у мирисном хладу њезином и сада су још гробови толиких колена муслимана.

До Али-пашине џамије с оне стране Кошаве пружа се једна махала, па и једна дрвена џамија има ту. То је циганска махала, која се скоро до подножја оне хумке пружа, на којој турбе стоји. Та се хумка зове Горица, и одатле је веома леп изглед. С тога и долазе тамо врло многи у шетњу. Особито лепо изгледа одатле горостасни Требевић, одакле му се и врх угледати може. У почетку четрдесете године нашега столећа сазида себи један од везира по имену Махмуд-паша, који је с особитом енергијом реформе уводити хтео, на истој Горици конак, па подигне и неке бедеме за топове против вароши. Њему се Сарајево тако допаде, да је хтео ту седити место у Травнику. Али је адет био, да царски намесник у Босни само три дана

сме у Сарајеву седети, па ако четвртога дана не оде, Сарајлије га пети дан силом отерају. Но кад је Махмуд-паша обећао, да ће поштовати стари адет, допусте му да зида конак на Горици. Сад да ли је он то радио, што му се предел допао, или што је то била згодна војничка тачка супрот Сарајева, то се не зна. Али се с тиме не задовољише Сарајлије и они би још за време грађења стали везирову послу на пут, да не беше оних топова и војника у узаним чакширама. Но једне ноћи, кад са свим тихо беше, а и војника је мало било, плану на један пут на Горици. Конак везиров букну у пламену, и изгоре до темеља. После га необновише и сада се виде још само где где јаруге, где некада везиров конак стајаше.

„Ко је сахрањен под овим турбетом?“ запитах једном једнога старог муслимана, када се шетах на Горици, а он сеђаше замишљен близу турбета гледајући дивну околинду и пушећи своју лулу на дугачком чибуку. Морадох га и по други пут запитати, док ми одговори: „Не знам!“ „А како ти то да не знаш? Зар нијеси из Сарајева?“ „И џукундед ми је био Сарајлија. Да је жив овај, који је под тијем турбетом сахрањен, вала ти не би туна много распитивао.“ То рече и диже се и оде нагло, како га само старе кости понети могоше. Кад се мало одмакао, чини ми се да сам чуо, како је промрљо: „Пасја веро!“ Више сам пута тако насео, кад сам о којем месту питао, и ако сам увек имао фес на глави, да би изгледао као ефендија. Чини ми се, да се они боје, да их човек бог зна зашто искушава. Другом приликом чуо сам од једнога момчета турскога, а млађи су увек поверљивији него стари Турци, да су под оним турбетом кости великога јунака, коме хајдуци у оном долу главу отсекоше. Убијени јунак, вели, не хтеде оставити своју главу хајдуцима, него је узе под пазуху и тако бегаше на врх Горици, где мртав паде. И на том месту стоји сада оно турбе. Момче ми приповедаше ту причу врло озбиљним лицем, а ја је наравно, не слушах тако поверљиво.

Сарајевско поље може лако имати 6 пешачких сахата окодо. Врло је плодно и влажно. Многи потоци и речице пресецају је, као: Миљацка, Жељезница, Босна, осим других, и то су најзнатније. Босна истиче на подножју Игмана планине. Ова стрма гора граничи западно са сарајевским пољем. Иза ње види се снегом

покривена слемена Бјељашчице планине. Између Игмана и Требевића спушта се обзорје и пропушта поглед према западу даље преко горских врхова. У сред обзорја види се далеко северозападна страна Трескавице планине стеновита и гола. На вишим гудурама њезиним види се и у самом Јулу месецу снег, јер она је са неколико стотина стопа виша од Бијељашчице, која је 6000 стопа висока. Кад сунце седа, онда се Трескавица прелива час златно, час црвено. То је неописано лепо видети.

Многе куле и кметовске куће веома оживљавају долину, а тако исто и многи ханови који су на једнако један од другог удаљени по друму, што сарајевским пољем са истока к западу иде. Па и ниже нашега гледишта види се неколико кула. Она близу Ковачице је Рица-ефендије Узуније, који је у Сарајеву врло добро познат. Ја је с тога спомињем, што је ту у време мога бављења теферич држан, кога ћу другом приликом поменути. Поток Ковачицу жене особито цене, јер здраво добро бели платно. Преко Миљацке види се хришћанско гробље. Два надгробна споменика падају у очи. Један од тих покрива кости бившег аустријског конзула Атанацковића, који овде код хришћана у добром спомену живи.

Ево нас најпосле опет на оној тачци, са које почесмо посматрање наше. Још да споменемо само у кратко љулку Лукавицу, долину, која се од Требевића западно пружа, и која се после по сахата хода са сарајевским пољем спаја. Она повећа зграда на потоку то је пивара, а она друга нови млин, који Сарајево с финим брашном снабдева. Оба подuzeћа први су покушаји у индустрији. Надајмо се, да ће се и друге гране развити, док само оживи радња, јер Босна је богата и шумама и рекама и рудама и сваким природним даром, што обећава сјајну будућност индустрије.

СУДБИНА И ЦАРСКА КРУНА.

(Наставак.)

Лабастаида оде цару на аудијенцију, а Лопец оде из двора. Путем говораше у себи: Слобода, република нетрпе круну, племство и духовничке спахије. Они морају пасти. Зар је за то крв текла толиких милиона грађана америкањских у рату за ослобођење, да код „екселенција“ као пређе наш хлеб насушни просимо? Зар смо за то нашим трудом и знојем из дивљаштва нову домо-

вину себи створили, да опет измети људски будемо? Зар и сад да се нашим знојем и плодом нашега труда „рођена“ господа наслађују? Зар и овде да први будемо, где се крвава данка патриоте и последње паре грађанина и његове муке и труда тиче? а последњи, где би требало „воловима државних кола“ више још него јарам дати? Вараш се матора Европо! Пре ћеш сама обудовити него што ћеш нас с царском круном венчати и с твојим „благородницима“ обдарити. Сдроњкама од царског плашта врати ће ти се син, па онда нека ти јави, да на слободној земљи републиканској још доста има места за гробове деспотима. Ми се не ћемо никада клањати.

Међу тим Лабастида стајаше већ пред царем, и поче испрва околишећи како ће скорим доћи посланик светога оца из Рима, да утврде оно што му је цар на послетку из Европе обрекао. Цар га позове да отворено и укратко каже шта хоће. Лабастида настави како света црква Спаситељева пати, па с тога треба да се за свагда утврди конкордат, да се истребе многе секте, да се поврате цркви њезина добра, да се школа опет поврати материнским недрима — религији, и да се даду све концесије које су нужне, да би овај несретни народ у Христу . . . . .

— Доста! То је не могуће. Зар у оваково рђавом финансијском стању да вам се поврате добра? И не би ли то било арамијско отимање и крађа, кад би сада одузимали људима добра, која они купише? Ту дође до крупних речи. Лабастида се владао тако опором, да је Максимилијан дозвола једнога капетана и наложио му да отпрати архиепископа у његов двор, да тамо постави једнога официра, који ће га чувати, да никуда не иде без његова допуштења. Лабастиди удари румен у лице од гњева.

— Ви немате право на то, величанство.

— Ђутите и идите!

Тек што је Лабастиду капетан одпратио дође кабинетски шеф.

— Добро сте дошли, дочека га цар. Да сте чули, шта је било с Лабастидом. Право сте ми казали, свештенство ми је велики не пријатељ.

— Највећи нам је не пријатељ Лабастида, страхота опасан, прихвати шеф. Јесте ли га један пут изазвали, нема више помирења. Али сада имамо важнија посла. Овде су декрети о школама, трговини, једнакости свију вероисповести и други. Можемо их одмах обнародовати само да се В. Величанство потпише.

Максимилијан потпише, и заиште указе, којима се Лопец и Меја у нову службу постављају.

Он оде брзо да их донесе, али како се скамењен врати!

— В. Величанство, указ за Лопеца по поле расцепан и на њему нешто написано.

Максимилијана то не мило дирну. Узе сам да види и прочита ове речи:

„В. Величанство! Генерал Лопец, којем сте наумили да дивизију поверите — издаица је. Он незна, да сам га ја издао, с тога мотрите на њега, па ће те га, можда, ухватити. Кад узтреба, ја ћу опет доћи. Дотле Вашега Величанства верно одани — Аустријанац.“

Максимилијан остави акт на сто.

— Шта ви кажете на то? запиташе шефа.

— Ја држим или је то истина, или је дворска сплетка. Ја не могу одмах преломити штап над тако ваљаним војником, али добро ће бити да се мотри на њ. Требало би му дати за ађутанта каквог верног официра нашег, који ће нам све саопштити, а за тим ваља направити какву згуду на вратима од писарнице, која ће одмах огласити онога, који је ово написао, како ступи на врата.

— Добро, рече Максимилијан, уредите све тако. Само ја незнам такога официра. Ако га ви знате, пошаљите га одмах.

— Ја знам једнога — капетан Тарера. Он је и рођак Мирамонов. А да ће он бити добар за то место, сведочи и то, што је он просио Лопецову нећаку, па га је одбио.

— Добро, рече цар, пошаљите га. А сад обнародујте те закључке. Они нека буду одговор мој онима, који ме зову Филипом шпањским. — — —

5. Цар и народ.

Доминикански манастир лежи у сред мрачнога мора од непрегледних кућа.

На врата истога манастира дође неки човек, сав умотан, да га нико не би познао, и лупну. Не потраја дуго и врата се отворише.

— Ко си? запиташе га калуђер шпањски.

— Не питај него ме води игуману, одговори странац.

— Калуђер не рече више ни речи, него поведе странца. Ходник беше осветљен, и ту познасмо — Јосифа. Воћ му показа настојникову собу. Он уђе. На сред собе сеђаше један старац за столом. То беше мршав, блед старац, и не пријатна из-

гледа. На лицу му се могаше читати строгост.

— Шта ћеш? запиташе странца суровим гласом.

— Мене је, пречесњејши, послао генерал Лопец. Ево вам два писма. Једно од њега, друго од митрополита Лабастиде.

— Хоћеш ли чекати на одговор?

— Ништа ми не рекоше.

— А оно причекај док прочитамо оба писма.

Игуман отвори писма, а Јосиф га пажљиво посматраше, не би ли по лицу познао, шта у писму пише, али игуманово лице остаде са свим мирно.

— Иди сада, не треба одговор.

Онај исти калуђер дочека Јосифа и испрати га из манастира.

На источној страни „велике пијаце“ у резиденцији неколико корака од Сагарије (парохијског дома) бејаше двор митрополита Лабастиде. Неописана сјајност и богатство беше у одаји где Лабастида замишљен у њаслоњачи од црвене кадиве сеђаше.

Ливрејисан послужитељ уђе и пријави неку госпођу. Њену карту поднесе му на сребрном тањиру.

Лабастида погледа брзо на карту.

— Нека уђе, а међу тим пази да нас нико не буни, док те ја не позovem.

— А ако . . . . . хтеде послужитељ запитати.

— Кажите да ми није добро, прекине га Лабастида.

Госпођа уђе. Лабастида изађе пред њу и стаде занесен чудном лепотом, Он беше пун задовољства и чежње.

— Мило ми је особито, што сте ме походили у мојој усамљеној ћелији. Веома сте ме тиме усрећили. И ја с чежњом чекам да чујем ваше жеље па да их одмах испуним.

Госпођа се дражесно пригне Лабастиди и ласкаво му одговори на те речи, да владици и последња кап крви јурну у лице.

— Него, настави она, да приступимо послу. Ви знате моје име — Изабела де ла Переца. Ако би ме хтели даље слушати?

— О, вечно! ускликне умиљато матори грешник.

— Толико не захтевам, јер мени би било дуго а и вама би отужно било. Дакле чујте. Мени је деветнаест година, имам својих по милиона готовине и добро у Баранци. Са свим сам слободна и не зависна. Из дуга времена одала сам се републици срцем и душом. Моја је судбина скопчана сада с њезином. Ба-

већи се у престолници чула сам случајно, да сте пали код цара у не милост. С тога сам похитала амо, да се уверим.

— Па кад би баш у истини тако било? запита Лабастида.

— Онда ћемо учинити савез, па „живела слобода! живела Мехика!“ Док и један од наших живи, нема милости ни помирења с усурактором и његовим страначким четима.

— Хе, лена госпођо, одговори Лабастида, ви сматрате ту заверу, или ако ће те назвати тај савез против тога Аустријанца, као неку љубавну сметку. Али треба да помислите, да противници његови могу издати и побеђени бити. Треба измерити добро снагу његову, као што се то обично чини кад дођу виле очима. Него, кажите ми, шта би била дужност моја убудуће.

— Будите грађанин републике, као што сте досада поданик царев били.

— То је опет једно исто; само да променем јарам, место царског да узмем претседников. Него ја једину награду иштем за суделовање, а то је — да се опет успостави религија.

— То је врло еластичан појам.

— Као и тај, што га ви слободом зовете.

Ми имамо за њу закон: доведе и не даље!

— Па поставимо тако и за религију.

— Религија и закон! Ја не би та два појма никада спајала.

— Па назовите прво култусом.

— А какав би закон овоме поставили?

— Конкордат!

— Немогуће! повиће Шпањолкиња и устане.

— Онда је и све друго не могуће.

— Ви нас самоубијству гоните.

Нека мисли ко год хоће да у томе право има, али је томе дух времена, и не само Америка него цео свет изображени противан.

— Пркосите, ако се надате, да ћете победити, одговори јој митрополит са свим мирно.

— Али камо вам сретства?

— Да ћемо их, ако за њих богу и савести одговорити можемо. Но одважите се, ако пуномоћије имате.

— Је сам ли вам досадна? запитала Шпањолкиња и ватрено погледа Лабастиду.

— Ја сам прво свештеник, онда Мехиканац а најпосле — човек, одговори хладно митрополит.

— Добро, ја пристајем на вашу понуду. А да видите, да сам била приправна на то, ево вам израђен уговор, што ми га је дон Иглезије предао. Што вам се не допада избришите, на остало се потпишите.

— Хоћете да ме издајником направите?

— Ко се против узурпатора бори, тај је патријота.

— Али ко ће ми јемчити, да не ће и Јуарец одржати реч као и Максимилијан.

— Допустите ми. Ми ћемо се зацело боље знати ценити, него што је то цар радио.

Лабастида ућута, узео уговор и стаде читати, а при крају се насмеши.

— Будало! прошавута тихо Шпањолкиња, када је видела како се он задовољно смеши.

Лабастида устале, узео перо и потписа уговор, и даде го епи Переци.

— Ја ћу своју дужност чинити, али захтевам као залогу да републиканци увек почну првим делом уговора.

— Добро, одговори она. А ако би случајно требало, да дође какав посланик до вас, како ћемо га упутити.

— Пишите ми, али без имена мога.

— Ја још данас одлазим из престолнице. Шта ћу испоручити претседнику?

— Нека се тако мудро влада, као до сада.

— Сад с богом! Шпањолкиња пође, а митрополит је испрати чак до врата другог салона.

Када је изишла у ходник затече два официра у униформи где се поверљиво разговараху. Поручник јој се умиљато јави.

— Ко је та женска? запитала га капетан.

— Дона Изабела де ла Переца!

— Ах, то је божанствена жена! Лена као Јуно, дражесна као Венера, а раскалашна као Парискиња. Али шта сам стао? С богом! За један сахат видећемо се.

Седе на коња, и оде за Шпањолком.

После два сахата врати се.

— Шта је? запитала га поручник.

— Знаш ли ти, мој заљубљени лађмане ко је она женскиња?

— Ко?

— Шпијун!

Поручник се насмеја, као да неверује своме другу.

— Ти се смејеш, али ја умало неплатих главом. Ево гле! Он извуче крваву сабљу.

Поручник се зачуди и замоли га да му све приповеди.

— Знаш како сам пре два сахата отишао за њом. Брзо сам је стигао. Кола беху затворена, и немогах је познати, а ја еј ваздан обилазах као каква планета. Тако дођосмо до њезина дома. Бејаш тридесет корака далеко за колима. Кад се сишла с кола испале јој нека повелика артија. У који пар ја да прихватим пакет, дотрчи неки Мексиканац и узеве га и оде пут Мексике. Ја потргнем сабљу па за њим. Али међу тим прискочише са стране петорица њих и опалише на мене своје револвере. Ту не беше више шале. Ја пободем коња мамузама и одбрањим се некако, а једнога лулим по сред главе, да му је пренула на две поле као ора.

— Па шта мислиш о тој артији? Можда није ништа вредила.

— Да није, неба онај изгубио главу своју за њу.

Тако разговарајући се заклуче, да јаве то Маршалу. Капетан одмах оде Базену и приповеди му све по реду. Маршал беше јако узбуђен. Затим јави капетану даће с ним заједно ићи на оно место, да му покаже ту женскињу, када незна ништа извесно.

За тим наложи, да се удвоји стража пут Мексике, когод нема законе исправе, да се затвори, ко се узпротиви, да се убије. Тако исто да се удвоји и у двору Митрополитову.

Обалу Панука прекрила је непрегледна шума. Мртва тишина владаше у њој, и само се дозивање ловаца чује. Путем што кроз шуму води иђаше чета мексиканских коњаника до грла на оружани. То су војници оне републиканске војске, пред чијом храброшћу и вештином и најхрабрије регименте француске клонуше. Пред њима јахаше Корона Регула, а свега их је могло до тридесет бити. Крај Регуле јахаше човек херкулескога стааса, кога империјалисте „крволоком“ а мексиканци опет мексиканским „Маријем“ називаху. То беше Маријано Ескобеда, увек јуначан и хладно крван, а жесток, непомирљив непријатељ царев. Бутајући дођоше на неки брестуљак.

(Наставиће се.)